

FIETSNETWERK

Fietsroute *De Slag bij Oudenaarde 1708*

PRAKTISCHE INFO

Startplaats	markt van Oudenaarde
Parking	markt (betalend) of langs de Minderbroederstraat (gratis)
Lengte	33 km
Traject	96 → 93 → 92 → 86 → 81 → 82 → 74 → 71 → 80 → 83 → 87 → 90 → 47 → 48 → 91 → 84 → 93
Reliëf	glooiend
Wegdek	volledig verhard, hier en daar een kasseistrook

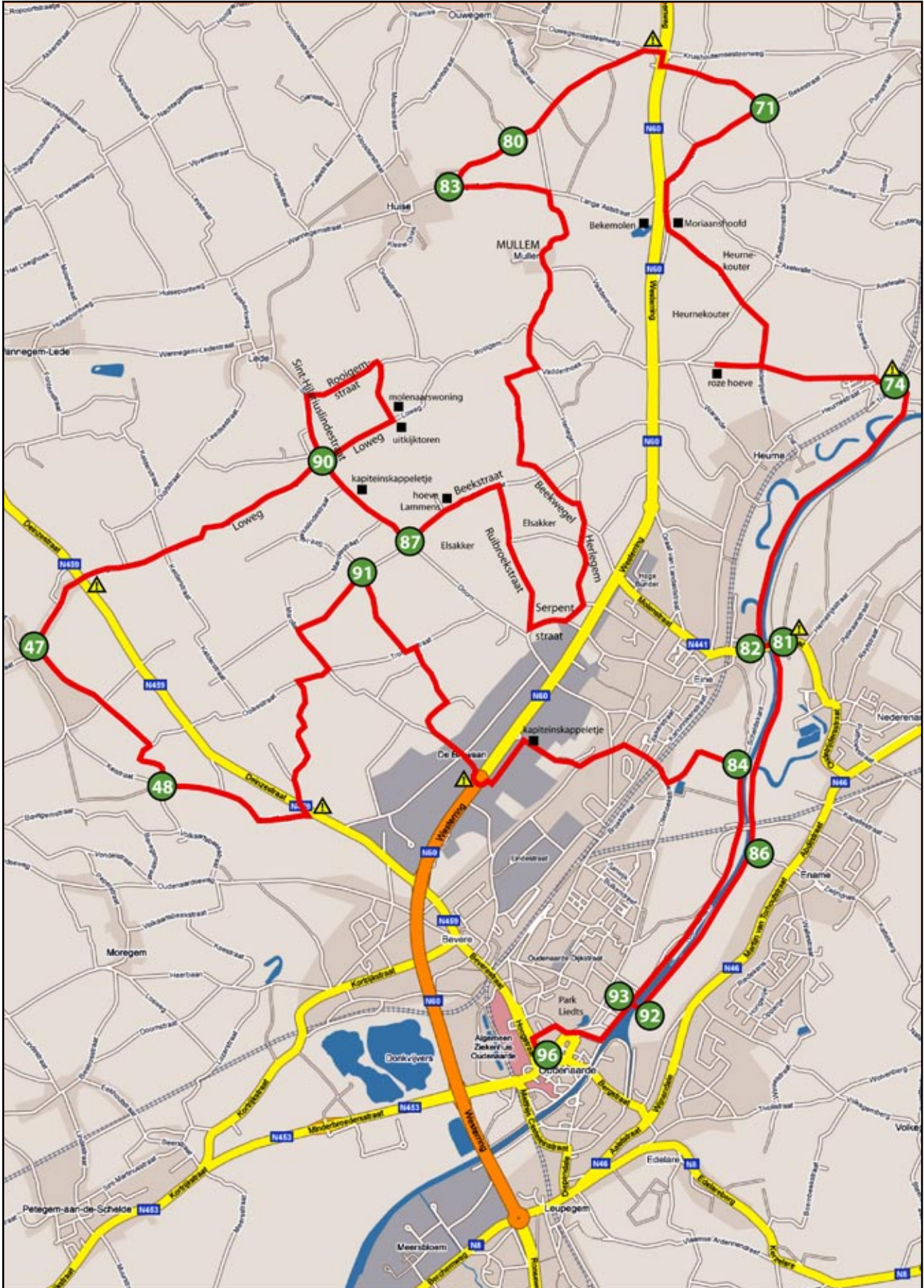
Hoe bereik je de startplaats?

Met de auto via de N60 Gent-Ronse (Noord-Zuid). Of via de N8 Kortrijk- Ninove (West-Oost). Vanuit Oostende, Brugge en Brussel: volg de E40 richting Gent tot aan de verkeerswisselaar met de E17 in Zwijnaarde. Volg de E17 richting Kortrijk en neem afrit 8 (De Pinte, Oudenaarde N60). Volg de N60 tot in Oudenaarde. Vanuit Kortrijk: volg de E17 richting Gent tot aan afrit 6 in Kruishoutem. Volg richting Kruishoutem en vervolgens Oudenaarde (N459).

Met het openbaar vervoer: NMBS station in Oudenaarde.

Hoe fiets je de thematische fietstocht?

De thematocht "De Slag bij Oudenaarde 1708" maakt gebruik van de fietsknooppunten van het fietsnetwerk Vlaamse Ardennen. Je volgt gewoon de groen-witte bewegwijzering van knooppunt naar knooppunt, zoals aangegeven in de wegbeschrijving.

De slag bij Oudenaarde, 11 juli 1708

In 1701 stierf de Spaanse koning zonder een troonopvolger en kwam het rijk in handen van Filips van Anjou, kleinzoon van de Franse koning Lodewijk XIV. Daardoor ontstond in heel Europa een grote politieke crisis. De andere grootmachten, waaronder Engeland, vreesden het ontstaan van een Frans-Spaanse Europese supermacht en trokken ten strijde tegen Frankrijk.

De slag bij Oudenaarde had plaats op **11 juli 1708** en was van grote betekenis voor het voortbestaan van de Zuidelijke Nederlanden.

De slag bij Oudenaarde was een van de vier grote veldslagen tijdens de Spaanse successieoorlog. Het geallieerde leger, bestaande uit Pruisische, Engelse, Hollandse, Oostenrijkse, Duitse en Deense troepen, werd aangevoerd door John Churchill, hertog van Marlborough, een verre voorvader van Winston Churchill. Voordien had hij reeds de veldslagen bij Blindheim (1704) en Ramillies (1706) tegen de Fransen gewonnen. Hij versloeg de Fransen ook bij Oudenaarde en uiteindelijk ook bij Malplaquet (1709).

Het leger van de Twee Kronen omvatte voornamelijk Fransen en Zwitsers.

De Geallieerden hadden Eugeen van Savoye, Jörgen Rantzau, Dubislav Natzmer (Pruisische ruitery), graaf Philip-Karl von Lottum (Pruisische infanterie), William Cadogan (Engelse infanterie), Joseph Sabine en John Campbell, hertog van Argyll als belangrijke generaals. De Hollanders vormden de grootste troepenmacht van

de geallieerden. Ze stonden onder het bevel van Hendrik van Nassau, heer van Ouwerkerk en de jonge prins van Oranje-Nassau: Johan-Willem-Friso.

Het leger van de Twee Kronen werd door de jonge Lodewijk, hertog van Bourgondië aangevoerd. Bekende generaals bij de Fransen waren de hertog van Vendôme, de Markies de Biron en Grimaldi.

Bijna 180.000 soldaten stonden in de omgeving van Mullem, Huise en Eine tegenover elkaar: ca. 80.000 Engelsen en ca 95.000 Fransen. Er vielen rond de 6.000 doden en 7.000 gewonden. De Franse Zonnekoning slikte een bittere nederlaag.

De slag bij Oudenaarde was van grote politieke betekenis. Het was de aanzet van het vertrek van de Fransen uit Vlaanderen. De slag bij Oudenaarde werd herhaaldelijk uitgebeeld op schilderijen, in etsen, op wandtapijten en op penningen. De mooiste wandtapijt in verband met de slag hangt in het kasteel van Blenheim in Engeland. De veldslag werd bezongen en verheerlijkt in gedichten, liederen en toneelstukken.

Het landschap waar de Slag bij Oudenaarde in 1708 plaats had, is in de loop der jaren niet veel veranderd, al zijn er de laatste jaren enkele verkavelingen bijgekomen. Alleen het uitzicht van het zuidoostelijk deel van het slagveld onderging, met de aanleg van de expresweg naar Gent en van het industrieterrein 'De Bruwaan', een grondige gedaanteverandering.

de hertog van Marlborough

prins Eugeen van Savoye

de hertog van Bourgondië

Start

Het Stadhuis met fontein

De Brusselse architect Hendrik Van Pede besteedde 12 jaar aan de bouw van het Oudenaardse **stadhuis** (1526-1537). Het is opgetrokken op de plaats van het voormalige Romaanse schepenhuis, dat tegen de huidige lakenhalle was aangebouwd.

Door zijn symmetrische compositie is het stadhuis een schoolvoorbeeld van de Brabantse laatgotiek. De centrale belfortoren met loggia (overdekte galerij) was het symbool van de stedelijke vrijheid. De toren maakt deel uit van het Unesco-werelderfgoed.

Vandaag zijn hier de befaamde Oudenaardse wandtapijten en de zilvercollectie De Boever-Alligoriidès ondergebracht.

Voor het stadhuis staat de **koninklijke fontein**, opgetrokken in 1676 tijdens de regering van Lodewijk XIV. De fontein was de eerste openbare nutsvoorziening in de stad en had een waterleidingsysteem

komende van de Edelareberg. Het is de ingenieur-architect Vauban die dit plan opvatte om water af te leiden naar een fontein midden in de stad.

Het geheel bestaat uit Balegemse zandsteen en uit steen van Ecaussines. Boven op de dolfijnen stond opeenvolgend een koperen lelie, een leeuw en een triton. De fontein werd na de beschieting van 1684 volledig hersteld. Precies veertig jaar later werd een tweede openbare fontein, de Pierlepijn, opgetrokken aan de rechteroever van de Schelde, in 1778 vernieuwd en nu verdwenen.

Door een ordonnantie uit 1671 probeerde Lodewijk XIV Oudenaardse burgers aan te zetten tot herstel en verfraaiing van huizen, achtergelaten door geëmigreerde families. Maar een terreurbombardement van 1684 bracht Oudenaarde een zware klap toe en legde vele huizen op de grote markt in puin.

Het park Liedts

Na het afbreken van de stadsversterkingen van Vauban, werden een stuk (Eindries) van deze vrijgekomen gronden verkocht aan de vooraanstaande familie Liedts.

Charles Liedts, een belangrijke Belgische jurist en staatsman, liet er rond 1860 een buitenverblijf bouwen. Toen hij tot baron werd genoemd, omwille van zijn succesvolle diplomatieke onderhandelingen met Frankrijk, bedacht hij de slogan "All for Duty". Deze familieleuze prijkt nog altijd op de cartouches van het huidige kasteel.

De verbouwing van het oorspronkelijke gebouw is toe te schrijven aan Charles'

zoon Amedé Liedts. Zijn initialen zijn te zien in de vensterramen.

De kinderloze Amedé schonk het "Kasteel Liedts" met zijn bibliotheek en kunstbezittingen evenals de tuin in 1907 aan de stad op voorwaarde dat de begrenzing van het "Park Liedts" nooit zou wijzigen en dat ook de volkstuintjes bleven bestaan.

De geschonken kunstbezittingen vormen een belangrijk deel van de Stedelijke Collectie (Amuso, stadhuis). Het park staat open voor het publiek en vormt dé groene long van de stad.

Vauban

Na de Vrede van Aken (1668) werd Oudenaarde een grensstad op één van de uitlopers van de noordelijke grens van de Franse staat. De noodzaak tot versterking drong zich dan ook op. Vauban moest daarvoor zorgen. Hij liet vier bastions bouwen: twee dicht bij de Beverepoort, één bij de Einepoort(thans Einestraat)

en een vierde links van de Bergpoort (thans Bergstraat). De ravelijnen uit 1646, vijfhoekige versterkte eilandjes die uitgaven op de vestinggracht, werden hersteld.

In het Noordwestelijke hoek van het park Liedts bevindt zich een overgebleven ravelijn.

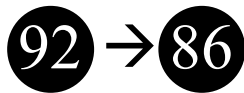

Wat vooraf ging aan de Slag

Sinds het voorjaar bevonden de legers van de Twee Kronen en die van de Engelsen en de Staatsen zich in de Zuidelijke Nederlanden, wachtend op een geschikt moment om een beslissende slag te leveren.

De Fransen kampeerden ten zuiden van Brussel, de geallieerden ten noordoosten van Brussel. Op 2 juli kwam het Franse leger in beweging en nam Gent en Brugge in. Deze veroveringen waren een gevaarlijke situatie voor de geallieerden. De Fransen wilden immers het ganse gebied ten westen van de Schelde veroveren. Met die bedoeling trok een franse legerafdeling richting Oudenaarde. De Scheldestad weigerde, in tegenstelling tot Gent en Brugge, zich over te geven.

Marlborough stuurde een voorhoede van 700 ruiters om Oudenaarde ter hulp te komen. Het zou op 11 juli tot een bloedig treffen komen.

De oversteek van de Schelde door middel van pontonbruggen

We rijden richting knooppunt 86, op het jaagpad langs de Schelde, voorbij de archeologische site van Ename. Het is in deze omgeving (tussen de huidige sluiscomplexen en de site) dat de Geallieerden - meer bepaald de Duitsers onder leiding van generaal Rantzau - de opdracht kregen 5 stevige pontonbruggen over de Schelde aan te leggen. Dit had als doel de infanterie en ruitery op een veilige en efficiënte manier de oversteek te laten maken.

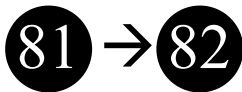
De Fransen staken met veel vertraging wat verder, in Gavere, de Schelde over.

Pam Ename

Het museum, dat zijn deuren opende in september 1998, toont het dagelijks leven van de Enaamse gemeenschap, vanaf de vroege Middeleeuwen tot vandaag. Door het verleden op een voor iedereen herkenbare manier voor te stellen, wil het museum het publiek nauwer betrekken bij dat verleden en zijn unieke erfgoed.

Bezoekers kunnen er leren over de verschillende wetenschappelijke methodes ("Archeolabo") en worden uitgenodigd om zelf de puzzel van het verleden samen te stellen met behulp van interactieve presentatietechnieken, zoals bijvoorbeeld het "Feest van 1000 jaar" en de "Tijdslijn". Het museum heeft een aparte educatieve afdeling voor scholen en gezinnen.

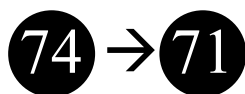

Eerste treffen in Eine

Wanneer we brug over de Schelde nemen, komen we op grondgebied van Eine. Hier had op 11 juli 1708, rond 14u., het allereerste treffen plaats tussen de Zwitserse infanterie van de Franse generaal Biron en Engelse troepen, die onder de leiding stonden van generaal Cadogan. In het centrum van Eine, nabij de Marollebeek (thans overwelfd) en op het kerkplein werd hevig gevochten. De Fransen moesten uiteindelijk de wijk nemen richting Heurne.

We vervolgen onze weg richting Heurne. We rijden over de spoorweg. Op de linkerkant, iets voorbij de afslag rechts voor fietsknooppunt 71, zien we een grote roze hoeve. Vermoedelijk is het in deze hoeve dat Biron drie van zijn zeven bataljons infanterie heeft achterlaten. Hijzelf was iets na de middag met vier bataljons verder zuidwaarts naar Eine getrokken. Toen deze moesten wijken voor de infanterie van Cadogan en de cavalerie van Rantzau, sloegen ook de bataljons die hier hadden post gevat, op de vlucht in de richting van Zingem en van Mullem.

Naar aanleiding van deze feiten meende de Hertog van Bourgondië dat de geallieerden reeds een belangrijke troepenmacht op de linkeroever van de Schelde hadden overgebracht. Omdat hij daarenboven inlichtingen had ontvangen dat de grond langs de Schelde drassig was, besloot hij westwaarts af te buigen naar de heuvelruggen van Huise.

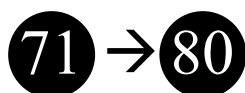
Bloedig treffen op de Heurnekouter

We keren terug, en volgen knooppunt nr. 71. We doorsnijden nu de Heurnekouter.

Op de Heurnekouter bevond zich de Geallieerde cavalerie (o.l.v. Natzmer en Rantzau). Hier had tussen 15u. en 16u. een kort maar bloedig treffen plaats tussen de cavalerie van Rantzau en de Franse cavalerie van generaal Biron. In de volksherinnering leefde deze kouter verder als het "moordveld".

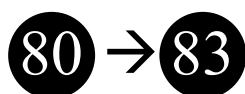
We vervolgen onze weg tot aan de expresweg, bij de Bekemolen.

Vroeger stond hier een watermolen. De windmolen werd pas in het begin van de 20e eeuw gebouwd.

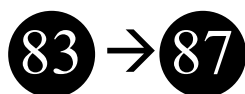

Wanneer we de N60 oversteken aan de verkeerslichten komen we op het oude tracé van Asper naar Huise.

Via deze weg zijn de Franse troepen vanuit Asper afgezakt. Een deel ging richting Ouwegem, het andere deel richting Huise.

Op de hoogten van Huise stonden de Fransen troepen opgesteld. Deze hoogten zorgden voor een uitstekende verdedigingspositie. Om onbegrijpelijke redenen gaf de hertog van Bourgondië het bevel de hellingen af te dalen tot over de Rooigembeek en de Molenbeek en het gevecht met de geallieerden aan te gaan. Het was toen 16 u en al veel te laat geworden om nog een veldslag te beginnen.

We rijden nu door het kasteeldorp Mullem.

Vele huizen in het rustige dorp Mullem zien er vermoedelijk nog ongeveer hetzelfde uit als driehonderd jaar geleden. Mullem was destijds een vrije, zelfstandige heerlijkheid. De gele kleur verwijst naar de afhankelijkheid van de kasteelheer. Het kasteel is eigendom van de familie De Gerlache.

Buiten het dorp stond gedurende gans de duur van de gevechten een zeer belangrijke Franse troepenmacht werkeloos toe te kijken. De vraag van Vendôme om deze troepen ter versterking van zijn eigen infanterie in de strijd te werpen werd door de hertog van Bourgondië afgewezen. Hij oordeelde dat de grond tussen Mullem en Herlegem te drassig was om grote troepenbewegingen toe te laten.

We rijden de oude Loweg naar beneden. We kijken eventjes van het parcours af.

We rijden in de Beekwegel. Op het gehucht Herlegem stond de infanterie van generaal Cadogan en Argyll opgesteld, evenals een deel van de artillerie van de geallieerden. Aan beide zijden op de Hoge Bunders stond de cavalerie van Natzmer en Rantzau ter bescherming van de rechterflank van het geallieerde leger.

We volgen de Herlegemstraat.

Op de rechterkant zien we de hoeve 't Craeneveld'. Ze ligt aan de Marollebeek. In Engelse teksten wordt ze vermeld als 'Groenewald'. Boven de ingangspoort prijkt het jaartal 1708. De Franse infanterie, onder het bevel van Vendôme, slaagde er rond de tijd van 18u. in, de Marollebeek over te steken en deze hoeve in te nemen. De Pruisische infanterie, onder het bevel van generaal Lottum, was net op tijd ter versterking op het slagveld aangekomen. Na hevige lijf aan lijf gevechten slaagden zij er in de Fransen terug te drijven. Het Craeneveld, evenals omliggende hoevetjes brandden volledig uit.

We houden rechts aan en volgen de Serpentstraat naar rechts.

We rijden via de Ruibroekstraat naar rechts de Beekstraat in. Zo komen we terug op de route naar knooppunt 87 (einde links).

In de Beekstraat rijden we voorbij de hoeve Lammens, die aan de Marollebeek ligt.

De Marollebeek wordt in de volksmond de "Bloedbeek" genoemd, verwijzend naar de hevige strijd waarbij 300 doden per uur vielen.

De hoeve Lammens maakte destijds deel uit van de heerlijkheid Ter Boeverijen. Links van ons strekt zich de Elsakkerkouter uit, waar de Franse infanterie van generaal Vendôme opereerde.

Rechts van de Beekstraat stonden de geallieerden opgesteld, langs de Diepenbeek en langs de Marollebeek tot op het gehucht Herlegem. Marlborough nam het bevel over de linkervleugel van het geallieerde leger dat opgesteld stond langs de diepenbeek. Prins Eugene van Savoye kreeg het bevel over de rechtervleugel, langs de Marollebeek.

87 → 90

Wat verder komen we langs een oud kapelletje. Het is een van de drie zogeheten 'kapiteinskapellekes'. Volgens de overlevering werden deze kapelletjes destijds opgericht in de omgeving van het slagveld, op de plaats waar een hogere officier van het geallieerde leger zou begraven zijn.

90

We wijken hier van het parcours af en slaan rechts de Loweg in. Aan de Sint-Hilariuslinde rijden we tot aan de molenaarswoning van de voormalige Rooigemolen (vlakbij de uitkijktoren).

Het is hier dat het hoofdkwartier van het Franse leger gevestigd was. Tegen het einde van de dag moest van hieruit de Franse generale staf de vlucht nemen in de richting van Huise. Van hieruit heeft men een mooi uitzicht over het ganse slagveld. Voor ons ligt de Rooigemkouter. Daar stond 'La Maison du Roi' opgesteld, het elitekorps van het Franse leger. Daar hadden tussen 19u. en 20u. zeer zware gevechten plaats tussen dit korps en de cavalerie van generaal Natzmer, die de aanval had ingezet vanaf de Hoge Bunders op Eine. Tussen 21u. en 22u. hadden hier ook de laatste gevechten plaats van de Fransen met de Hollanders, onder het bevel van generaal Ouwerkerk en de Deense ruitery.

We rijden voorbij de molenaarswoning en slaan links de Rooigemstraat in. We slaan links de Sint-Hilariuslindestraat in en komen op knooppunt 90.

90 → 47

Voor ons slingert de Loweg naar omhoog in de richting van Ooike. Het is in hoofdzaak vanaf deze weg en vanaf de omliggende hellingen dat rond 20u. het eindoffensief werd ingezet. De Hollandse infanterie met generaal Nassau-Ouwerkerk, samen met de Deense cavalerie onder bevel van Tilly, stormde naar beneden en liep de rechterflank van het Franse leger onder de voet.

Tussen 21u. en 22u. hadden hier ook de laatste gevechten plaats van de Fransen met de Hollanders, onder het bevel van generaal Ouwerkerk en de Deense ruitery.

47 → 48 → 91

Op onze rechterkant zien we de met bomen omringde mote, waar destijds het kasteel 'De Bruwaen' op stond. Het is van daar uit dat rond 19u.30 generaal Week met zijn Hollandse infanterie de tegenaanval inzette.

Bij het kruispunt met de Trompestraat gaan we naar links, in de richting van Ooike. Aan de grote weg Oudenaarde-Kruishoutem gaan we naar links. Vanaf hier hebben we een laatste mooi uitzicht over het ganse slagveld. Langs deze weg, en vermoedelijk nog meer langs een wat verder gelegen holle weg, trokken de Hollandse troepen in de richting van Ooike, van waaruit ze rond 20u. de Fransen in de flank aanvielen.

91 → 84

We rijden nu door een grote open kouter: de Middelkouter. Voor ons ligt het gehucht Diepenbeek. Bij het einde van de betonweg gaan we iets naar links en dan meteen naar rechts. We komen voorbij langs wat nog rest van de voormalige omwalde hoeve van de heerlijkheid Diepenbeek. De volgende hoeve was destijds café "de Roskam". Langs de Marollestraat beukten de Hollandse troepen in op de rechter flank van de Fransen die het uiteindelijk begaf.

We bereiken via Eine en het jaagpad van de Schelde terug het centrum van Oudenaarde.

De vele gekwetsten werden pas de dag nadien naar het centrum van Oudenaarde overgebracht. Een zeer groot deel is aan zijn verwondingen overleden en werden in massagraven begraven. De officieren kregen een rustplaats op het Sint-Walburgakerkhof en in Pamele.

Interessante adressen

Waar kan je iets eten en drinken?

- Mullem: café “In de Kroon” 09/384.28.20
- Mullem: restaurant “Moriaanshoofd”, Moriaanshoofd 27, 9700 Oudenaarde 09/384.37.87
- Mc Donalds, Zingem (van 71 naar 80)
- Oudenaarde (aan de start): restaurant “Den Doorn”, Doorn 12, 9700 Oudenaarde 055/30.53.601
- Zingem: “De Valleihoeve”, Rooigemstraat 15, 9750 Zingem 09/383.63.43 of 0472/74.14.04
- Huise, café “In de Gans”

Hoeves met hoeveproducten

- Kris Bodyn - Speelstraat 6, 9700 Oudenaarde
kris.bodyn@tiscali.be 0476 48 23 85
Appels en peren
- Peter Lamon - Broekstraat 187, 9700 Oudenaarde
0494 24 15 96
melkronde met verse melk
- Hoeveslagerij Rooigemvallei - Rooigemstraat 19, 9750 Zingem
www.rooigemvallei.be
varkensvlees en -bereidingen + producten van collega hoeveproducenten
- De Valleihoeve - Rooigemstraat 15, 9750 Zingem
www.valleihoeve.be
ruime variatie aan zuivelproducten en seizoensgebonden groenten

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland

landbouw & platteland